

QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI RAU AN TOÀN

CN. BÙI THỊ HẰNG NGA

Rau an toàn (viết tắt là RAT) là những sản phẩm rau tươi (bao gồm các loại rau ăn: lá, thân, củ, hoa, quả, hạt; rau mầm; nấm thực phẩm) được sản xuất, thu hoạch, sơ chế phù hợp quy trình sản xuất RAT.

Quy trình sản xuất RAT theo hướng GAP do Bộ Nông nghiệp và PTNT hoặc cơ quan có thẩm quyền thuộc tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương ban hành, được xây dựng theo *Hướng dẫn thực hành Nông nghiệp tốt* (Good Agricultural Practice - GAP).

Có thể hiểu, RAT là khái niệm được sử dụng để chỉ các loại rau được canh tác trên các diện tích đất có thành phần hoá - thổ nhưỡng được kiểm soát (nhất là kiểm soát hàm lượng kim loại nặng và các chất độc hại có nguồn gốc từ phân bón, từ các chất bảo vệ thực vật và các chất thải sinh hoạt còn tồn tại trong đất), được sản xuất theo những quy trình kỹ thuật nhất định (đặc biệt là quy trình sử dụng phân bón, thuốc trừ sâu và tưới nước), và nhờ vậy rau đảm bảo các tiêu chuẩn vệ sinh an toàn thực phẩm do các cơ quan quản lý nhà nước đặt ra.

Hiện nay, vì vấn đề sức khỏe, vệ sinh an toàn thực phẩm mà nhu cầu của người tiêu dùng đối với RAT khá lớn, họ chấp nhận

bỏ ra chi phí cao để tiêu dùng sản phẩm chất lượng. Tuy nhiên, có phải tất cả rau đưa ra thị trường dưới tên gọi RAT đều là “an toàn”? Vì vậy quản lý nhà nước đối với RAT là việc làm quan trọng và cần thiết nhằm đảm bảo lợi ích của người tiêu dùng¹.

Quản lý nhà nước đối với RAT có thể hiểu là hoạt động quản lý của các cơ quan có thẩm quyền về quy trình sản xuất, tiêu chuẩn, chất lượng của RAT.

Theo Quyết định số 106/2007/QĐ-BNN ngày 28/12/2007 của Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT (sau đây gọi tắt là QĐ106), để được công nhận là RAT thì quy trình trồng rau phải đáp ứng được hai điều kiện sau:

- Thứ nhất, được chứng nhận đủ điều kiện sản xuất RAT;

Thứ hai, rau sản xuất ra phải được chứng nhận rau sản xuất theo quy trình sản xuất RAT.

I. Điều kiện được cấp chứng nhận đủ điều kiện sản xuất RAT

Để được cấp chứng nhận đủ điều kiện sản xuất RAT, tổ chức sản xuất phải tiến hành đăng ký đề nghị công nhận đủ điều kiện sản xuất RAT.

Bước 1: Gửi hồ sơ đăng ký tại Sở Nông nghiệp và PTNT

¹ Trong cuộc họp giao ban mới đây, đại diện lãnh đạo các Sở Nông nghiệp và PTNT 6 tỉnh (Hà Tây, Vĩnh Phúc, Bắc Ninh, Hải Dương, Hưng Yên và Hải Phòng), những nơi cung cấp trên 60% rau cho thị trường Hà Nội, đều thừa nhận, khó có thể kiểm soát được toàn bộ chất lượng rau tại địa phương.

Theo Kinh tế nông thôn - <http://www.kinhtenongthon.com.vn/printContent.aspx?ID=7559>

Hồ sơ đăng ký bao gồm:

- Đơn đăng ký đủ điều kiện sản xuất RAT (Phụ lục 4, QĐ106);

- Bản kê khai điều kiện sản xuất kèm theo (Phụ lục 5, QĐ106);

- Tài liệu liên quan khác (nếu có).

Bước 2: Thẩm định và chứng nhận điều kiện sản xuất RAT

Trong thời hạn mười lăm (15) ngày kể từ ngày nhận hồ sơ đăng ký hợp lệ, Sở Nông nghiệp và PTNT tổ chức thẩm định, nếu đảm bảo điều kiện theo quy định thì cấp giấy chứng nhận đủ điều kiện sản xuất RAT.

Nội dung thẩm định gồm:

1. Về nhân lực:

a) Có ít nhất một cán bộ chuyên ngành trồng trọt hoặc bảo vệ thực vật từ trung cấp trở lên để hướng dẫn, giám sát kỹ thuật sản xuất RAT;

b) Người sản xuất RAT được Sở Nông nghiệp và PTNT hoặc tổ chức có chức năng nhiệm vụ tập huấn về quy định quản lý và quy trình sản xuất RAT.

2. Về đất trồng và giá thể:

a) Có đặc điểm lý, hoá tính phù hợp với sự sinh trưởng, phát triển của cây rau;

b) Không bị ảnh hưởng trực tiếp các chất thải công nghiệp, chất thải sinh hoạt từ các khu dân cư, bệnh viện, các lò giết mổ gia súc tập trung, nghĩa trang, đường giao thông lớn;

c) Hàm lượng một số kim loại nặng trong đất hoặc giá thể không vượt quá mức cho phép (tại Phụ lục 1, QĐ106).

3. Về nước tưới:

a) Không sử dụng nước thải công nghiệp, nước thải từ bệnh viện, khu dân cư, trang trại chăn nuôi, lò giết mổ gia súc chưa qua xử lý; nước phân tươi, nước giải, nước

ao tù đọng để tưới trực tiếp cho rau;

b) Nước tưới cho rau không bị ô nhiễm bởi các sinh vật và hoá chất độc hại, hàm lượng một số hoá chất không vượt quá mức cho phép (tại Phụ lục 2, QĐ106).

4. Về quy trình sản xuất RAT:

Tổ chức, cá nhân sản xuất RAT phải cam kết thực hiện các quy trình sản xuất RAT do Bộ Nông nghiệp và PTNT hoặc tỉnh, thành phố nơi tiến hành sản xuất ban hành.

5. Về điều kiện sơ chế rau:

a) Có địa điểm, nhà xưởng, nguồn nước rửa, dụng cụ sơ chế, phương tiện vận chuyển, bao gói sản phẩm đảm bảo vệ sinh an toàn theo quy trình sản xuất RAT;

b) Người lao động không bị bệnh truyền nhiễm và được tập huấn về sơ chế RAT.

Bước 3: Cấp giấy chứng nhận

Sau khi thẩm định, nếu tổ chức đáp ứng đủ các điều kiện theo quy định của pháp luật thì Sở Nông nghiệp và PTNT sẽ cấp giấy chứng nhận đủ điều kiện sản xuất RAT cho tổ chức, cá nhân đăng ký.

Giấy chứng nhận đủ điều kiện sản xuất RAT có giá trị trong ba (03) năm, hết thời hạn phải tiến hành đăng ký lại.

Bước 4: Giám sát, kiểm tra điều kiện sản xuất RAT

Trong quá trình sản xuất, Sở Nông nghiệp và PTNT tổ chức việc giám sát, kiểm tra điều kiện sản xuất của các tổ chức được cấp giấy chứng nhận. Nếu phát hiện không đảm bảo đủ điều kiện quy định thì ra văn bản yêu cầu khắc phục, quá thời hạn mà tổ chức không khắc phục được thì ra quyết định thu hồi giấy chứng nhận.

Trong thực tế, sản xuất theo quy trình sản xuất RAT thường có năng suất không cao

cho nên các tổ chức, các nhân có khuynh hướng làm sai các điều kiện sản xuất đã đăng ký. Vì vậy, trong khâu này nếu hoạt động kiểm tra, giám sát không được tiến hành hiệu quả sẽ ảnh hưởng đến chất lượng của rau.

II. Điều kiện cấp chứng nhận rau được sản xuất theo quy trình sản xuất RAT

Sau khi rau được sản xuất theo các tiêu chuẩn, điều kiện đăng ký, để được công bố là RAT thì sản phẩm đó phải được chứng nhận rau sản xuất theo quy trình sản xuất RAT hoặc tự tổ chức, cá nhân đó dựa trên các tiêu chuẩn cụ thể của RAT theo quy định tại QĐ106 để công bố thông tin RAT và chịu trách nhiệm về điều đó.

Tổ chức, cá nhân sản xuất RAT phải gửi hồ sơ công bố rau được sản xuất theo quy trình sản xuất RAT đến Sở Nông nghiệp và PTNT nơi sản xuất.

Hồ sơ bao gồm:

a) Trường hợp công bố dựa trên kết quả đánh giá của Tổ chức chứng nhận:

- Bản công bố rau được sản xuất theo quy trình sản xuất RAT (theo Phụ lục 7, QĐ106);

- Bản sao Giấy chứng nhận do Tổ chức chứng nhận cấp.

b) Trường hợp công bố dựa trên kết quả tự đánh giá:

- Bản công bố rau được sản xuất theo quy trình sản xuất RAT (theo Phụ lục 7, QĐ106);

- Kế hoạch và chỉ tiêu đánh giá và

giám sát nội bộ;

- Báo cáo tự đánh giá quá trình sản xuất, kết quả kiểm nghiệm các mẫu rau đại diện.

Trong thời gian bảy (07) ngày làm việc kể từ khi nhận được hồ sơ hợp lệ, nếu hồ sơ đáp ứng yêu cầu, Sở Nông nghiệp và PTNT thông báo bằng văn bản theo mẫu (tại Phụ lục 8, QĐ106) tới các tổ chức, cá nhân có hồ sơ công bố.

Sau khi nhận được thông báo bằng văn của Sở Nông nghiệp và PTNT, các tổ chức, cá nhân sản xuất rau có quyền công bố trên các phương tiện thông tin đại chúng và người tiêu dùng đó là RAT.

Tuy nhiên, vấn đề đặt ra là, nếu tổ chức đó tự công bố thông tin hoặc công bố thông tin dựa vào giấy chứng nhận không do cơ quan kiểm định chất lượng cấp thì chất lượng sản phẩm có thể đảm bảo thật sự.

Bên cạnh đó, chưa có ràng buộc về mặt chế tài đối với tổ chức, cá nhân công bố thông tin không chính xác về chất lượng sản phẩm, cho nên trên thực tế, hoạt động vi phạm về chất lượng RAT vẫn thường xuyên xảy ra².

Do vậy, thực tế tình trạng RAT bị đánh đồng với rau thông thường dẫn đến thiệt hại cho người trồng RAT. Để đảm bảo quyền lợi cho người nông dân, đảm bảo sự an toàn cho người tiêu dùng, hoạt động quản lý nhà nước đối với RAT cần được chú trọng và nâng cao hơn nữa trong thời gian tới.

² *Mới đây, qua kiểm tra 44/66 cơ sở, cửa hàng được Sở Thương mại Hà Nội cấp giấy chứng nhận đủ điều kiện kinh doanh RAT, lực lượng quản lý thị trường phát hiện 10 điểm không còn hoạt động. Còn lại các điểm đều vi phạm quy định về kinh doanh RAT như: nguồn gốc rau không rõ ràng, số lượng rau không tương ứng với phiếu giao nhận, thiếu giấy chứng nhận RAT..*

<http://www.kinhtenongthon.com.vn/printContent.aspx?ID=7559>